

بسمه تعالی

دستورالعمل تهیه و نگارش پروپوزال (PROPOSAL)

مقدمه

هر تحقیقی علمی باید از یک طرح و نقشه طراحی شده تبعیت نماید. به نحوی که ماهیت، ویژگی‌ها و کلیه اقدامات، فعالیت‌ها و اموری که در جریان فرایند تحقیق به آنها پرداخته می‌شود، به خوبی تعریف شده باشد. بدیهی است انجام دادن یک پژوهش علمی، آن هم با گستردگی و حجم کار زیاد و ابعاد وسیع، بدون برنامه یا طرح اجرایی امکان‌پذیر نیست. در تعریف طرح تحقیق می‌توان گفت: طرح تحقیق سندی است که مشخصات تحقیق، برنامه اجرایی و جزئیات فعالیت‌ها و امور مربوط به موضوع تحقیق را در بر دارد. به عبارت ساده‌تر، طرح تحقیق نقشه چگونگی انجام دادن تحقیق علمی است، بنابراین طراحی و برنامه‌ریزی آن، نیاز به تعمق و دقت فراوان دارد؛ زیرا اگر محقق در این رابطه سرمایه‌گذاری نماید می‌تواند مطابق آن، کار تحقیق را انجام دهد و از سرگردانی، انجام کارهای تکراری، صرف هزینه‌های اضافی در امکانات و نیروی انسانی و . . . جلوگیری کند و سلامت و دقت و اعتبار کار تحقیق را نیز افزایش دهد.

طرح تحقیق پایان‌نامه یا رساله تحصیلی یکی از انواع طرح‌های تحقیقاتی است که به مراکز علمی و دانشگاهی اختصاص دارد و هدف از تهیه آنها انجام یک تکلیف تحصیلی و فارغ‌التحصیل شدن دانشجویان است. این طرح‌ها را دانشجویان شخصاً زیر نظر استاد راهنما تهیه می‌کنند که به تصویب دانشگاه می‌رسد. با توجه به اینکه تمامی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکترا بر اساس یک طرح از پیش تنظیم شده بررسی و تایید می‌شود و این تایید مجوز دانشجو برای انجام آن تحقیق است، در ذیل ویژگی‌های طرح تحقیقاتی مورد استفاده دانشجویان دانشگاه زابل ارائه گردیده است تا به عنوان راهنما در نگارش پروپوزال‌های دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه مورد استفاده قرار گیرد.

نحوه نگارش پروپوزال

پروپوزال یا طرح تحقیق، پیش‌نویس پژوهشی است. در پروپوزال، شما به معرفی موضوعی که برای پایان‌نامه خود انتخاب کرده‌اید، توضیح اهمیت آن موضوع، ذکر پژوهش‌هایی که در گذشته در این باره صورت گرفته، و نتایجی که فکر می‌کنید از تحقیق خواهید گرفت می‌پردازید. هم‌چنین روش یا روش‌هایی که در پژوهش از آنها بهره خواهید گرفت را ذکر می‌کنید. پروپوزال شامل و بخش‌های زیر می‌باشد:

صفحه نخست

در این صفحه مشخصات دانشجو و استاد یا اساتید راهنما و عنوان فارسی و انگلیسی پایان‌نامه درج می‌گردد.

1- اطلاعات مربوط به دانشجو

2- اطلاعات مربوط به اساتید راهنما

3- اطلاعات مربوط به اساتید مشاور

4- اطلاعات مربوط به پایان نامه

5- الف: عنوان پایان نامه

ذیل این عنوان می بایست عنوان دقیق تحقیق خود را ذکر کنید.

این نکات را در مورد انتخاب و نگارش عنوان پروژه رعایت کنید:

الف) سعی کنید موضوع روشن و ساده باشد.

ب) عنوان پروژه را به صورت فشرده از آن چه در ذهن دارید در نظر بگیرید. سعی کنید با همان یک جمله عنوان پروژه بتوانید چارچوب کلی تحقیق و هدف هایتان را به خواننده منتقل کنید. عنوان کار شما باید کاملاً مشخص کند که شما می خواهید چه چیز را و در چه شرایطی مطالعه کنید.

ب: کلمات کلیدی:

حداکثر 6 کلمه کلیدی درج شود.

1-4- نوع تحقیق:

نوع تحقیق می تواند بنیادی، کاربردی، توسعه ای و یا ترکیبی از آنها باشد.

- تحقیق بنیادی: عبارتند از کاوش های اصیل و بدیع به منظور افزایش اندوخته علمی و درک بهتر پدیده های طبیعی، انسانی، اجتماعی و فرهنگی که خود به دو گروه تقسیم بندی می شود:

1- پژوهش های بنیادی محض: شامل آن دسته از پژوهش های بنیادی است که بدون توجه به کاربردهای علمی و به منظور گسترش مرزهای دانش بشری صورت می گیرد.

2- پژوهش های بنیادی راهبردی: آن نوع از پژوهش های بنیادی است که به منظور فراهم ساختن زمینه علمی لازم برای حل مسائل جاری و آتی انجام می شود.

- تحقیقی کاربردی: هر نوع کاوش اصیل به منظور کسب دانش علمی و فنی جدید که برای آن کاربرد ویژه ای در نظر گرفته شود.

- تحقیقی توسعه ای (توسعه تجربی): هر نوع فعالیت منظمی است مبتنی بر دانش موجود، حاصل از تحقیقات و یا تجاربی که به منظور تولید مواد، فرآورده ها، وسایل، ابزار، فرایندها و روش های جدید و یا بهبود آنها صورت می گیرد.

2-4- تعداد واحد های پایان نامه

برای دانشجویان کارشناسی ارشد 6 و برای دانشجویان دکتری بین 18 تا 24 واحد است.

3-4- مدت اجرا:

از زمان تصویب پروپوزال تا زمان دفاع نباید از 6 ماه کمتر و یا بیشتر از کل طول سنوات مجاز تحصیل باشد. برای اطلاعات بیشتر به بخش آیین نامه های کارشناسی ارشد و دکتری مراجعه کنید.

4-4- چکیده:

متن چکیده که حداکثر نباید بیش از 250 کلمه باشد. چکیده شامل مطالبی درباره ضرورت پرداختن به موضوع، فرضیه یا سوال تحقیق، روش تحقیق و روش تجزیه و تحلیل است.

4-5- تعریف مسئله و بیان سوال های اصلی تحقیق

در این بخش می‌بایست جوانب موضوع و اهمیت موضوع به لحاظ علمی و کاربردی را توضیح دهید. صورت یک مساله غالباً اساسی‌تر از حل آن است. حل مساله ممکن است فقط مستلزم مهارت‌های تجربی و یا ریاضی باشد، حال آنکه طرح سوالات نو، امکانات جدید و بررسی مسایل قدیمی از دیدگاهی تازه نیازمند ذهنی خلاق و مبین‌آزمودگی فرد در علوم مختلف است. هر تحقیق علمی با طرح سوال یا مساله‌ای آغاز می‌شود که تحقیق برای پاسخ‌گویی به آن انجام می‌گیرد. بنابراین، عنوان کلی تحقیق در قالب یک جمله استفساری بیان می‌شود که با طرح آن به صورت جمله سوالی، ذهن محقق متوجه هدف تحقیق و آن چیزی می‌شود که باید تحقیق را به خاطر آن انجام دهد. پس از آنکه محقق صورت مساله را در قالب جمله سوالی نوشت، باید بر اساس مطالعات و بررسی‌های اولیه‌ای که پیرامون مساله انجام داده آن را بیان نماید. محقق باید در بیان یا تعریف مساله به تشریح موارد زیر بپردازد:

معرفی دقیق مساله

معرفی جنبه‌های مجهول و مبهم

معرفی متغیرهای مربوطه همراه با مدل نظری معرف روابط بین متغیرها

تعاریف عملیاتی

سوالات ویژه تحقیق

منظور و مقصود تحقیق

تشریح دقیق ابعاد و حدود مساله تحقیق و تمیز آن از سایر مسائل دیگر

4-6- سابقه و ضرورت انجام تحقیق

در این قسمت باید توضیح مختصری درباره پژوهش‌هایی که پیش از شما روی این موضوع و موضوعات نزدیک به آن انجام شده، آورده شود. در این بخش در واقع باید به ذکر پژوهش‌هایی بپردازید که شما قصد دارید یافته‌های آن‌ها را تکمیل کنید، اشتباهات آن‌ها را رفع نمایید و یا نتایج آن‌ها را رد کنید.

اشاره به نام محقق و اثر وی، تاریخ تحقیق و عنوان آن و سرانجام نتایج و دست‌آوردهای تحقیق به طور چکیده کفایت می‌کند. همچنین اشاره به نظریه‌های و اصولی که پیرامون مساله وجود دارد، در این قسمت ضروری است. این قسمت بسته به تحقیق حدود یک تا دو صفحه را شامل می‌شود.

4-7- فرضیه‌ها

در این قسمت محقق فرضیه‌های تحقیق را به ترتیب اهمیت می‌نویسد و باید توجه داشت که فرضیه‌ها به صورت جمله خبری و کامل نوشته شود و با سوال یا سوالات اصلی تحقیق و بیان مساله ارتباط منطقی داشته باشد. هر فرضیه به صورت یک جمله خبری نوشته می‌شود.

4-8- اهداف

اهداف را در چند سطر به صورت موردی درج نمائید. توجه داشته باشید که اهداف تحقیق و سوالات تحقیق باید با هم همخوانی داشته باشند.

4-9- چه کاربردهایی از انجام این تحقیق متصور است؟

جنبه‌های کاربردی اجرای طرح تحقیقاتی را در این قسمت به صورت موردی درج نمایید.

4-10- استفاده کنندگان از نتیجه پایان نامه

در این قسمت ذکر نمایید چه سازمان‌ها، موسسات، محققان و . . . از نتایج این طرح می‌تواند استفاده کنند.

4-11- جنبه جدید بودن و نوآوری طرح

معرفی جنبه‌های جدید بودن طرح باید با امضاء استاد راهنمای اول پایان نامه مورد تایید قرار گرفته باشد.

4-12- روش انجام تحقیق

در این قسمت توضیح دهید که در انجام پروژه از چه روش‌های علمی استفاده خواهید کرد و چه ابزارهایی را برای رسیدن به اهداف تحقیق به خدمت خواهید گرفت. سعی کنید مناسب‌ترین، عملی‌ترین، علمی‌ترین و همخوان‌ترین روش را برای پژوهش مورد نظرتان انتخاب کنید.

4-13- روش و ابزار گردآوری اطلاعات (اسنادی، پیمایشی، آزمایشگاهی و . . .)

با توجه به نوع تحقیق و ابعاد آن، محقق باید مشخص نماید که به چه روشی می‌خواهد اطلاعات مورد نیاز را گردآوری نماید و از روش‌های کتابخانه‌ای و میدانی و . . . کدام یک را و به چه نسبتی یا در چه حدودی می‌خواهد برگزیند.

4-14- جامعه آماری و تعداد نمونه (در صورت لزوم)

اگر تحقیق از نوع موردی نیست و جامعه‌ای را مورد مطالعه قرار می‌دهد، باید نسبت به معرفی جامعه و مشخصات آن در طرح اقدام کرده، حجم جامعه را مشخص نماید. تعریف جامعه آماری باید کاملاً دقیق و حدود و تعداد و هویت آن کاملاً مشخص باشد. اگر تحقیق جامعه‌ای وسیع را در بر می‌گیرد، محقق ناچار به نمونه‌گیری است، بنابراین باید حجم نمونه را همراه با دلایل توجیهی مشخص کند و روش نمونه‌گیری پیش‌بینی شده را توضیح دهد.

4-15- جدول زمان‌بندی مراحل انجام تحقیق (از زمان تصویب تا دفاع نهایی)

در طرح باید مشخص شود که تحقیق چه مدتی طول خواهد کشید و تاریخ شروع و پایان آن چه وقتی است. محققان برای اینکه از مدت اجرای تحقیق به درستی استفاده کنند، معمولاً هر یک از مراحل تحقیق را زمان‌بندی می‌کنند و جدول زمان‌بندی را بر اساس تهیه می‌نمایند. این کار باعث می‌شود که مراحل کار در قالب زمان ترکیب شده و هر فعالیت یا مرحله‌ای از پیشرفت کار در زمان مربوط به خود انجام پذیرد. از طرفی جداول زمان‌بندی امکان نظارت محقق بر چگونگی پیشرفت کار را فراهم می‌آورد.

5- محل امضاء

دانشجو، اساتید راهنما و مشاور در این قسمت در محل مشخص شده در فرم پروپوزال امضاء می کنند.

6- فهرست منابع و مأخذ فارسی و انگلیسی

فهرستی از منابعی که در نگارش متن پروپوزال از آن استفاده کرده‌اید را به ترتیب الفبا منظم کنید و در این بخش بیاورید. در ابتدا منابع فارسی و سپس منابع خارجی قرار می گیرند. سعی کنید از منابع جدید و به روز استفاده نمایید و همه منابع طرح فارسی زبان نباشند. نحوه نگارش منابع مانند رفرنس نویسی پایان نامه است (به بخش تنظیم مطالب پایان نامه مراجعه نمایید)

7- صورتجلسه گروه مربوطه

8- صورتجلسه شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده کشاورزی

9- صورتجلسه شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه

* نکات مهم:

- پروپوزال با رعایت کلیه اصول نگارش تهیه گردد.
- اندازه پروپوزال معمولاً بین 10 تا 25 صفحه است.
- فونت متن برای پروپوزال B Mitra و یا B Nazanin با سایز 14 و Times and New Romans با سایز 12 است.
- فاصله بین خطوط متن باید single باشد.
- فرمول ها، جداول و شکل ها باید شماره گذاری شوند و در متن طرح نیز باید به آنها اشاره شده باشد.
- پانویس ها باید در پایین صفحه و در داخل کادر اصلی پروپوزال قرار داشته باشد.
- اصطلاحاتی که به توضیح بیشتر نیاز دارند و یا به صورت مخفف در متن آمده اند و را باید به صورت پانویس رفرنس داد.